

Cymelia i osobliwości w zbiorach Książnicy Cieszyńskiej - "Szkoła Polszczyzny"

Data publikacji: 1.06.2019 18:55

W piątek (31.05.2019) w Książnicy Cieszyńskiej odbyło się kolejne spotkanie w ramach cyklu „Cymelia i osobliwości ze zbiorów Książnicy Cieszyńskiej”. W trakcie spotkania Wojciech Świąć zaprezentował rękopis „Szkoła polszczyzny” Andrzeja Kotuli i przybliżył postać autora.

fot. JŚ

Andrzej Kotula stawiany (1822-1891) stawiany jest w gronie najwybitniejszych polskich działaczy na Śląsku Cieszyńskim. Pojawia się kanonie „pierwszych budzicieli polskości” obok Pawła Stalmacha, Czy Andrzeja Cienciąły. Jak podkreślano podczas spotkania, zapaśnik (wydany tylko i wyłącznie w formie odręcznie pisanej, nie został wydany drukiem), uważany jest za jeden z najcenniejszych polskich rękopisów, znajdujących się w zbiorach Książnicy Cieszyńskiej.

Kotula związany był ze Śląskiem Cieszyńskim. W 1848 roku, kiedy Cieszyńscy zaprotestowali przeciw włączeniu ich do sekcji czesko-słowackiej napisał memoriał „Dlaczego Śląsk, ile jest słowiański, łączyć się chce do Polski”. Uzasadniał w nim polsność tego regionu. Jeżeli chodzi o działalność literacką w regionie współpracował z „Tygodnikiem Cieszyńskim”, a następnie z „Gwiazdką Cieszyńską” – **nie zawsze podpisywał swoje teksty, dlatego też jego wkład w rozwój tego magazynu nie został dokładnie zgłębiony. Jeżeli już się podpisywał, to imieniem i nazwiskiem, lub też inicjałami. Często używał inicjałów „J GR”, co miało oznaczać Jędrzej Grodziszczanin** – wyjaśniał w trakcie spotkania Wojciech Świąć.

Grodziszczanin, czyli rozwinięcie drugiej części inicjałów, których Kotula używał tak chętnie, dotyczy Grodziszczca, czyli miejscowości koło Cierlicka, na dzisiejszym Zaolziu, gdzie autor licznych artykułów się urodził. Pochodził z ubogiej rodziny chłopskiej, która jednak miała spore aspiracje – ojciec Kotuli był przez jakiś wójtem rodzinnej wsi. Edukację Andrzej Kotula odebrał w gimnazjum ewangelickim w Cieszynie, liceum w Bratysławie i podczas studiów prawniczych w Wiedniu.

Samo dzieło, którego dotyczyło spotkanie, to rękopis, będący rodzajem wierszowanego pamiętnika. Kotula zaczął go spisywać w Wiedniu w 1848 roku. Znajdują się w nim wszystkie ważniejsze wydarzenia w polskim życiu Cieszyna, w okresie, kiedy był tworzony. Jak wynika z tekstu pamiętnika, dużo zapisków poświęcono „ćwiczeniu się w języku macierzystym”. Chociaż „Szkoła Polszczyzny” początkowo miała być zwyczajnym pamiętnikiem, ostatecznie stała się zbiorem utworów poetyckich. Wiele z nich ma charakter osobisty, chociaż część to również zanotowane teksty z cieszyńskich polskich czasopism.